

YKTS 2026 Abstraktit (ensimmäisen kirjoittajan sukunimen mukaisessa järjestyksessä)

1. *Educated, Migrant, Entrepreneur. A Qualitative Study of MBA Alumni Entrepreneurship in Finland Through Capital and Disadvantage Theories* (Anckar Reija / Novia University of Applied Sciences)
2. *Tulevaisuuden yrittäjiä Kainuusta -hanke kehittämässä yrittäjyyskasvatusta alueella* (Dahl Päivi + 3 / Kajaanin ammattikorkeakoulu + 4 / Kainuun ammattiopisto + 1 / Kainuun Yrittäjät)
3. *Curriculum Reform for Entrepreneurial Learning in Higher Education* (Ekman Mia + 2 / LAB-ammattikorkeakoulu)
4. *A First-Person Action Research Study of Entrepreneurial Action* (Guo Yingli / Independent trainer and writer)
5. *Draivia yrittäjyyskasvatukseen: opettajuuden kehittämistä täydennyskoulutuksen keinoin* (Gustafsson-Pesonen Anne / Jyväskylän yliopisto)
6. *Lukiokoulutuksesta työelämävalmiuksia – näkökulmana yrittäjyyskasvatus* (Gustafsson-Pesonen Anne / Jyväskylän yliopisto + 1 / Tampereen yliopiston Normaalikoulun lukio + 1 / Jyväskylän ammattikorkeakoulu + 1 / LUT-yliopisto)
7. *Korkeakoulut ja yritykset yhteistyössä innovaatiokyvykkyyttä kehittämässä* (Joensuu-Salo Sanna / Seinäjoen ammattikorkeakoulu + 1 / LAB-ammattikorkeakoulu + 1 / LUT-yliopisto)
8. *Yrittäjyyskasvatuksen riittävyys Suomessa ja maailmalla: tuloksia uusimmasta Global Entrepreneurship Monitor -tutkimuksesta* (Joensuu-Salo Sanna + 2 / Seinäjoen ammattikorkeakoulu)
9. *Vastuullisesti yrittäjämäinen sertifiointi oppilaitoksessa* (Jussila Jaana / Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä)
10. *Pedagogisia ratkaisuja positiivisiin affektiivisiin oppimistuloksiin yrittäjyyskasvatuksessa* (Kantanen Maisa / Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu & Turun yliopisto)
11. *Drivers of advocacy activeness in social enterprises* (Karttunen Elina + 2 / LUT-yliopisto)
12. *Vaikuttavaa yrittäjyyskasvatusta luoville aloille: pedagogiset innovaatiot Humanistisen ammattikorkeakoulun hankkeissa* (Katajarinne Petri + 1, Humanistinen korkeakoulu)
13. *Yrittäjyyskasvatus osana ammatillisen opettajan identiteettiä* (Kolho Piia, Jyväskylän ammattikorkeakoulu + 1 / Oulun ammattikorkeakoulu + 1 / Hämeen ammattikorkeakoulu + 1 / LUT-yliopisto)
14. *Osaamisen näkyväksi tekeminen työelämäsiirtymien tukena* (Lehtonen Sanna + 1 / YES ry. + 1 / Laurea ammattikorkeakoulu)

15. *Pelaamalla kohti toimijuutta – kokemuksia pelillisestä yrittäjyys- ja työelämäkasvatuksesta* (Lehtonen Sanna / YES ry. + 1 / YES Satakunta / Prizztec Oy)
16. *Pohjoissuomalaisten yrittäjien lapsuuden ja nuoruuden oppimis- ja koulukokemukset narratiivisissa elämäntarinoissa* (Moshnikoff Sonja / Lapin yliopisto)
17. *Verkostojen avulla yrittäjyyden polulle* (Mylly Heli, Kainuun ammattiopisto)
18. *Osuuskunta Yrittämö siivittää ammatilliset opiskelijat yrittäjyyteen* (Myrsky Tiina + 2 / Keuda Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä)
19. *Discursive Framing of Entrepreneurship Education in National Curricula: A Comparative Analysis of Finland and North Macedonia* (Oksanen Lea / LUT-yliopisto)
20. *Yrittäjyyttä harkitsevien, 50+ kokeneiden työntekijöiden näkökulmia yrittäjän työhyvinvointiin* (Peltonen Kati + 2 / LAB-ammattikorkeakoulu)
21. *Kohti vaikuttavaa yrittäjyyttä – yhteiskunnallinen yrittäjyys: mitä, miksi ja miten?* (Pöllänen Elina / Diakonia ammattikorkeakoulu + 1 / Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO)
22. *Guided preparation nuorten yrittäjyyden toteuttamisessa: "Tarvitsin jonkun, joka vastasi, kun kysyin"* (Raappana Anu, LUT-yliopisto)
23. *Kevyistä kokeiluista vaikuttavaan TKI-yhteistyöhön – oppilaitosyhteistyön rooli mikro- ja pk-yritysten innovaatiotoiminnassa* (Rantanen Heli, LAB-ammattikorkeakoulu)
24. *Viedään oppiminen sinne, missä sitä tarvitaan* (Rousi Arttu / Keuruun yhteiskoulu, JOPO-opetus)
25. *Yrittäjyys keinona ja työkaluna kestävässä elämässä ja toimintaan* (Ruokonen Maria + 2 / Tampereen yliopisto + 1 / Tampereen ammattikorkeakoulu)
26. *AMK TKI-hankkeessa vaikuttavaa yrittäjyysvalmennusta 50+ ikäisille potentiaalisille yrittäjille* (Römer-Paakkanen Tarja + 1 / Haaga-Helia ammattikorkeakoulu)
27. *Kummiyritystoiminta yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen välineenä peruskoulussa* (Salakka Helena + 1, Lahden kaupunki, Salpausselän peruskoulu)
28. *Positiivisen yrittäjyyskasvatuksen vuosi – strategiasta tekoihin ilolla, ideoilla ja toiminnalla* (Suihkonen Satu / Stadin ammattiopisto)
29. *Virtuaaliyritystoiminnan yksilötason vaikuttavuus korkeakoulun yrittäjyyskasvatuksessa* (Taijala Beata + 2 / Seinäjoen ammattikorkeakoulu)
30. *Vuorovaikutuksen ja tekoälyn vaikutus monimuotoistuvan yrittäjyysopetuksen kehityksessä* (Timo-Huhtala Maria + 1 / Centria ammattikorkeakoulu)

31. *Päijät-Hämeen pellostä peltoon -kiertotalousmalli yrittäjyyspedagogiikan vaikuttavuuden ajurina* (Tuomala Anne-Marie / LAB-ammattikorkeakoulu)
32. *Yrittäjyyskasvatuksen pedagoginen viitekehys ja arviointityökalu* (Vaara Lauri + 1 / Nuorten yrittäjyys ja talous NYT)
33. *Yrityksen myyntikunnostus yrittäjyyskasvatuksessa* (Viljamaa Anmari + 2 / Seinäjoen ammattikorkeakoulu)

Abstraktin kirjoittaja: Anckar Reija / Novia University of Applied Sciences

1. Educated, Migrant, Entrepreneur. A Qualitative Study of MBA Alumni Entrepreneurship in Finland Through Capital and Disadvantage Theories

Purpose of the study

This article, situated within the MISAS project, examines immigrant entrepreneurship among international MBA alumni in Finland and its relevance for labour-market integration in an ageing society.

Research questions

- (1) How do immigrant MBA alumni mobilise human and social capital to establish and develop businesses in Finland?
- (2) What structural disadvantages and integration barriers shape their entrepreneurial pathways?
- (3) How can Basu's (2004) entrepreneurial-orientation typology illuminate differences in their motives and priorities?

Theoretical framework

The study draws on human capital theory, social capital theory, and disadvantage perspectives, complemented by Basu's (2004) typology of immigrant entrepreneurs' orientations.

Methods

The article reports a qualitative, theory-guided thematic analysis of semi-structured narrative interviews with four immigrant entrepreneurs who graduated from Novia University of Applied Sciences' MBA programmes in Turku; interviews were conducted in February 2026.

Abstraktin kirjoittajat:

Dahl Päivi / Kajaanin ammattikorkeakoulu, Haataja Outi-Maria / Kainuun ammattiopisto, Leinonen Olli-Pekka / Kainuun ammattiopisto, Kemppainen Katriina / Kainuun ammattiopisto, Kuittinen Pia / Kajaanin ammattikorkeakoulu, Mylly Heli / Kainuun ammattiopisto, Määttä Anne / Kajaanin ammattikorkeakoulu, Määttä Mari / Kajaanin ammattikorkeakoulu, Roininen Katri / Kainuun Yrittäjät

2. Tulevaisuuden yrittäjiä Kainuusta -hanke kehittämässä yrittäjyyskasvatusta alueella

Tulevaisuuden yrittäjiä Kainuusta -hanke vahvistaa Kainuun alueen yrittäjyysosaamista, yrittäjyyskasvatusta sekä yrittäjyyskulttuuria sekä lisää nuorten ja opiskelijoiden valmiuksia toimia yrittäjinä tai itsensä työllistäjinä. Tavoitteena on tukea alueen elinvoimaa, vastata työelämän rakennemuutokseen alueilla hyödyntämällä koulutusta, mentorointia ja verkostoyhteistyötä. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama, oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta.

Kehittämistyö kohdistuu erityisesti Kainuun alueen koulutusjärjestelmässä havaittuun puutteeseen järjestelmällisessä yrittäjyyskasvatuksessa, yrittäjyysopintojen saavutettavuudessa sekä opiskelijoiden ja yrityselämän kohtaamisessa. Lisäksi haetaan ratkaisua opettajien yrittäjyyskasvatusosaamisen vahvistamiseen sekä kansainvälisten opiskelijoiden heikkoihin mahdollisuuksiin työllistyä alueella perinteisin keinoin.

Suunnittelussa on hyödynnetty aikaisempia alueellisia kehittämishankkeita, erityisesti YES Kainuu -hankkeen tuloksia ja yrittäjyyskasvatusstrategiaa. Teoreettisena perustana ovat yrittäjyyskasvatuksen, elinikäisen oppimisen ja työelämälähtöisen pedagogiikan periaatteet sekä ekosysteemiajattelu, jossa oppilaitokset, yritykset ja kehittämisorganisaatiot toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa.

Kehittämistyö toteutetaan kolmen vuoden aikana monitoimijaisena ryhmähankkeena Kajaanin ammattikorkeakoulun, Kainuun ammattiopiston, Kajaanin lukion sekä Kainuun yrittäjien yhteistyössä. Keskeisiä toimenpiteitä ovat Kainuu Business Academy yrittäjyyspolun mallintaminen, yrittäjyyskasvatusstrategian päivitys, opettajien koulutukset ja vertaismentorointi, opiskelijoille suunnattu neuvonta ja mentorointi, yrittäjyysopintojen kehittäminen sekä alueelliset tapahtumat ja työpajat. Toiminta toteutetaan sekä lähi- että etäympäristöissä.

Keskeisiä tuloksia: yhtenäinen Kainuun yrittäjyyspolku, laajentunut ja monipuolistunut yrittäjyysopintojen tarjonta, kehittynyt opettajien yrittäjyysosaaminen sekä lisääntynyt opiskelijoiden kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan. Hanke vahvistaa oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä ja tukee uusien yritysideoiden ja yritysten syntymistä. Hankkeen kautta kehitetyt toimintamallit juurrutetaan osaksi oppilaitosten pysyvää toimintaa. Kainuu Business Academy jää alueelliseen käyttöön hankkeen jälkeen, ja yrittäjyysopinnot sekä mentorointimallit tukevat pitkäjänteisesti Kainuun työllisyyttä, yrityskannan uusiutumista ja alueen kestäväää elinvoimaa.

Abstraktin kirjoittajat:

Ekman Mia, Korpinen Heli, Maijanen Emmi / LAB-ammattikorkeakoulu

3. Curriculum Reform for Entrepreneurial Learning in Higher Education

Higher education institutions are increasingly expected to prepare students for complex, uncertain, and rapidly changing working-life environments. Yet students often struggle to see how disciplines connect, leaving them without the integrative understanding or competencies needed for professional life.

To address this, LAB University of Applied Sciences has reformed its International Business degree programme. The curriculum shifts from a traditional course-based structure to a modular, semester theme-based model emphasising teamwork, practical skills, and professional competencies. Entrepreneurial learning serves as a cross-cutting theme throughout the programme, supported by coaching-oriented pedagogy. Students also have the option to complete their third year through the 'Year as an Entrepreneur' programme, founding their own company as part of their studies. The first student intake will begin in autumn 2026.

This paper describes the rationale, design principles, and anticipated outcomes of the reform prior to its first implementation. The design process was participatory and multi-stakeholder: it included workshops with teaching staff, consultations with working-life representatives, and engagement with current students, complemented by benchmarking visits to other programmes.

The reform builds on experiential and active learning perspectives, examining how entrepreneurial learning can emerge through cycles of experience, reflection, conceptualisation, and experimentation in coaching- and team-based settings.

The revised curriculum itself represents the primary outcome of this development work, anticipated to strengthen students' entrepreneurial agency, deepen cross-disciplinary integration, and shift the learning culture toward greater student ownership and co-creation. Follow-up evaluation will examine the implications of this pedagogical shift for students' entrepreneurial mindset and capability.

Abstraktin kirjoittaja:

Guo Yingli / Independent trainer and writer

4. A First-Person Action Research Study of Entrepreneurial Action

This thesis examined how effectuation theory can inform entrepreneurial decision-making and learning in educational entrepreneurship. The study addressed two research gaps: the limited empirical evidence on novice entrepreneurs who intentionally apply effectuation as a guiding logic, and the lack of self-study action research capturing real-time entrepreneurial processes. The study was situated within a pragmatist paradigm and employed a first-person action research approach over one year. Qualitative data were collected mainly through field notes, journals, feedback, and reflections. Abductive thematic analysis was used to interpret the data through the lenses of the effectual ask, the five principles of effectuation, and the CAVE framework, with design thinking supporting service development.

The findings indicate that effectual asking played a central role in initiating stakeholder interactions and creating entrepreneurial opportunities. All five principles of effectuation were present throughout the process and operated as an interdependent system. Entrepreneurial actions also moved dynamically across the CAVE framework depending on context and contingencies. Unexpected events, stakeholder commitments, and iterative learning cycles shaped both the venture process and the researcher's personal development. The study contributes to entrepreneurship research and education by providing a real-time, first-person account of how effectuation supports entrepreneurial learning, stakeholder engagement, and venture development under uncertainty.

Abstraktin kirjoittaja:

Gustafsson-Pesonen Anne / Jyväskylän yliopisto

5. Draivia yrittäjyyskasvatukseen: opettajuuden kehittämistä täydennyskoulutuksen keinoin

Tavoitteina DYssä oli lisätä opetushenkilöstön tietoisuutta laaja-alaiseen yrittäjyyskasvatukseen liittyvästä luovuudesta sekä aihepiirin käsittelystä ja tarjota konkreettisia esimerkkejä ja työkaluja yrittäjyyskasvatuksen monipuoliseen hyödyntämiseen omassa opetuksessa. Tavoitteena ei ollut oman yrityksen perustamisen opettelu, vaan opettajan pedagogiikan kehittäminen ja sitä kautta oppilaiden rohkaisu ja innostaminen luovuuteen ja yrittäjämäiseen otteeseen ja onnistumiseen. Ohjelmassa pureuduttiin kysymyksiin: ”Mitä on yrittäjyyskasvatuksen laaja-alainen käsite ja mitä mahdollisuuksia se antaa niin opetukseen kuin opettajien ammatilliseen kehittymiseen?”, ”Mitä on luova innovatiivinen ajattelu yrittäjyyskasvatuksessa?”, ”Minkälaisilla työkaluilla ja fasilitoinnilla sitä saa viriteltyä ja kuinka tulevaisuuden tutkimus kytketään visiointiin?”.

Koulutuksen lopputuotoksena oli jokaisen osallistujan lyhyt oman kehittämistehtävän esittely ja pilotointi sekä oman ammatillisen kasvun refleктоiva raportti. Kehittämistehtävän lähtökohtana oli valita sellainen kohde, joka tukee oman koulun tarvelähtöistä, ajankohtaista kehittämishanketta tai opetuskokeilua. Refleктоivan raportin keskiöön nousi oman ammatillisen yrittäjyyskasvatuksen kehittymisen sekä luovuuden ja ennakkoluulottomuuden kehittymisen arviointi ja analysointi. Draivia yrittäjyyskasvatukseen (DY) oli perus- ja toisen asteen opetushenkilöstölle suunnattu täydennyskoulutusohjelma. Se toteutettiin kaksi kertaa 2025 ja 2026. Siihen osallistui noin 40 kyseisten koulutusasteiden opettajaa. DY kesto oli viisi koulutusjaksoa marraskuusta – maaliskuuhun sekä välissä toteutetut pienryhmämuotoiset ohjaus- ja reflektiötapaamiset. Tapaamisissa käytiin läpi omaa oppimiskokemusta, opittiin toisilta ja saatiin tukea oman kehittämistehtävän laatimiseen.

Tutkimusaineistoa kerättiin ennen koulutusta toteutetulla ennakkokyselyllä sekä koulutuksen lopussa tehdyllä loppukyselyllä. Lisäksi tutkimusaineistoa kertyi reflektiivisistä itsearviointiraporteista.

Merkittävin saanti koulutuksesta oli, että jokainen osallistuja sai omien koulujensa yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen vertaistukea sekä käytännön ja teoreettisia lähtökohtia jatkuvaan opetuksen kehittämiseen ja opettajana kehittymiseen.

Abstraktin kirjoittajat:

Gustafsson Pesonen Anne / Jyväskylän yliopisto, Leisku-Johansson Aulikki / Tampereen yliopiston normaalikoulun lukio, Kolho Piia / Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Raappana Anu / LUT-yliopisto

6. Lukiokoulutuksesta työelämävalmiuksia – näkökulmana yrittäjyyskasvatus

Tässä esityksessä tarkastelemme, miten yrittäjyyskasvatus lukiokoulutuksessa edistää opiskelijoiden minäpystyvyyden tunnetta, oman elämän hallinnan tunnetta sekä kehittää muuttuvassa työelämässä tarvittavia taitoja. Muuttunut työelämä vaatii jokaiselta yksilöltä enenevissä määrin kykyä hallita kokonaisuuksia, projektiosaamista sekä kykyä mukautua nopeastikin muuttuviin tilanteisiin.

Tarkastelemme ilmiötä kolmen taustamuuttujan avulla: 1) opiskelijan harrastukset ja perhetausta, 2) koulun tuottama yrittäjyyskasvatus ja 3) sukupuoli. Analysoimme eri tekijöiden yhteyttä opiskelijoiden tietoihin, taitoihin ja yrittäjämäiseen asenteeseen. Keskeinen tutkimuskysymyksemme on: Miten lukion yrittäjyyskasvatus vastaa sille asetettua vaadetta työelämävalmiuksien kehittämisestä?

Tutkimuksemme pohjautuu lukioiden opiskelijoilta kerättyyn empiiriseen kyselyaineistoon (N=741). Aineisto on kiinnostava siinä mielessä, että siitä on erotettavissa kaksi opiskelijajoukkoa. Noin 140 vastaajaa opiskelee lukiossa, jossa on mahdollisuus valita erityinen yrittäjyyslinja. Analyysi tuo esiin, miten opiskelijat itse arvioivat oppivansa työelämä- ja yrittäjyysvalmiuksia sekä millaisia merkityksiä he liittävät yksilön yrittäjämäisyyteen.

Tutkimuksemme alustavat tulokset osoittavat, että perhetaustalla, nuoren koulun ulkopuolisella kokemusmaailmalla ja koulun yrittäjyyskasvatuksella on kullakin erilainen rooli yksilön työelämävalmiuksien kehittämisessä. Lukiokoulutuksen yrittäjyysnäkökulman merkitys ei rajoitu uusien yritysten perustamiseen, vaan se rakentaa perustaa yrittäjämäiselle toimintakulttuurille ja aktiiviselle kansalaisuudelle kaikilla aloilla ja tukee sekä yksittäisten taitojen kehittymistä että edistää laajemminkin opiskelijoiden toimijuutta muuttuvissa ympäristöissä.

Esitys tarjoaa ajankohtaista tietoa yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksista lukioympäristössä sekä kontribuoi keskusteluun siitä, miten koulutus voi paremmin vastata tarpeeseen yksilöiden työelämäosaamisen kehittämisessä.

Abstraktin kirjoittajat:

Joensuu-Salo Sanna / Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Peltonen Kati / LAB-ammattikorkeakoulu, Hämäläinen Minna / LUT-yliopisto

7. Korkeakoulut ja yritykset yhteistyössä innovaatiokyvykkyyttä kehittämässä

Tässä käytännöllisessä kehittämistyössä tarkastellaan korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöhön perustuvan Co-Learn -toimintamallin kehittämistä ja pilotointia innovaatiokyvykkyyden vahvistamiseksi. Kehittämistyö on toteutettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa Co-Learn! -hanketta (2024–2026), jossa Seinäjoen ammattikorkeakoulu, LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu kehittivät ja testasivat uusia työelämälähtöisiä pedagogisia toimintamalleja yhteistyössä yritysten kanssa.

Kehittämistyön tavoitteena oli vahvistaa opiskelijoiden, opettajien ja yritysten innovaatiokyvykkyyttä sekä rakentaa toimivia, skaalattavia malleja korkeakoulujen ja yritysten väliseen yhteiskehittämiseen. Innovaatiokyvykkyys ymmärretään tässä kyvykkyutenä tunnistaa mahdollisuuksia, yhdistellä tietoa sekä tuottaa ja toteuttaa uusia ratkaisuja muuttuvissa toimintaympäristöissä (Ovbiagbonhia ym. 2019; OECD 2019). Työ toteutettiin vaiheittain sisältäen tarpeiden kartoituksen, toimintamallin yhteiskehittämisen, pilotoinnin sekä arvioinnin kahdella alueella Suomessa. Pilotoinneissa hyödynnettiin useita pedagogisia toimintatapoja, kuten yrityshaastetta, advisory board -työskentelyä, työelämäsafaria ja tuotekehityspajaa.

Tulokset osoittavat, että aitoihin yritysten kehittämistarpeisiin kytkeytyvä oppiminen tukee innovaatiokyvykkyyden keskeisten osa-alueiden, kuten ongelmanratkaisun, toimeenpanokyvyn ja luovan ajattelun, kehittymistä. Opiskelijat kokivat erityisesti käytännön työelämätaitojensa vahvistuneen, opettajat kehittivät valmentavaa ja fasilitoivaa rooliaan, ja yritykset saivat uusia näkökulmia sekä konkreettisia kehittämisideoita toimintaansa.

Kehittämistyön keskeinen kontribuutio on pedagogisesti jäsennetty ja käytännössä testattu toimintamalli, joka tukee systemaattisesti innovaatiokyvykkyyden kehittämistä korkeakoulun ja työelämän rajapinnassa. Kehittämistyön perusteella voidaan todeta, että innovaatiokyvykkyys kehittyy tehokkaasti ympäristöissä, joissa oppiminen, työelämä ja yhteiskehittäminen kytkeytyvät toisiinsa. Keskeisiä edellytyksiä onnistumiselle ovat selkeästi määritellyt tavoitteet, toimiva vuorovaikutus sekä pedagogisesti ohjattu yhteistyöprosessi. Tuloksia voidaan hyödyntää korkeakoulujen opetuksen kehittämisessä sekä yritysyritysten yhteistyön vahvistamisessa osana alueellisia innovaatioekosysteemejä.

Abstraktin kirjoittajat:

Joensuu-Salo Sanna, Viljamaa Annmari, Varamäki Elina / Seinäjoen ammattikorkeakoulu

8. Yrittäjyyskasvatuksen riittävyys Suomessa ja maailmalla: tuloksia uusimmasta Global Entrepreneurship Monitor -tutkimuksesta

Tutkimus tarkastelee yrittäjyyskasvatuksen tilaa Suomessa hyödyntäen Global Entrepreneurship Monitor (GEM) Suomi 2025/2026 -raportin National Expert Survey (NES) -aineistoa. Analyysi keskittyy erityisesti kahteen keskeiseen NES-indikaattoriin: entrepreneurial education at school stage (yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella) sekä entrepreneurial education at post-school stage (yrittäjyyskasvatus korkea-asteella ja työelämässä), ja niiden kehitykseen suhteessa vuoden 2021/2022 mittaukseen. Lisäksi tarkastellaan Suomen asemaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden vertailussa.

Tulosten mukaan Suomi sijoittuu edelleen kansainvälisesti korkealle yrittäjyyskasvatuksessa korkeakouluasteella ja työelämässä, mikä heijastaa korkeakoulutuksen vahvaa roolia yrittäjyysvalmiuksien kehittämisessä. Sen sijaan yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella on heikentynyt selkeästi verrattuna vuoden 2021/2022 tasoon. Tämä viittaa siihen, että yrittäjyyskasvatuksen vahva asema ei enää toteudu yhtä tasapainoisesti koko koulutusjärjestelmässä, vaan painottuu yhä enemmän korkeakoulutasolle.

Pohjoismaisessa vertailussa Suomi säilyttää hyvän tason molemmilla koulutusasteilla, mutta erot erityisesti Ruotsiin ja Norjaan ovat kaventuneet. Näissä maissa yrittäjyyskasvatus näyttäytyy tasaisempana eri koulutusasteiden välillä. Baltian maihin verrattuna Suomi erottuu edelleen vahvalla korkeakouluasteen arvioilla, mutta esimerkiksi Viro saavuttaa kilpailukykyisiä tuloksia, mikä kaventaa Suomen aiempaa etumatkaa.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että NES-aineiston perusteella Suomen keskeinen haaste liittyy yrittäjyyskasvatuksen heikentymiseen kouluasteella vuoden 2021 jälkeen. Vaikka korkeakoulut säilyttävät vahvan asemansa, kokonaisuus on eriytyneessä. Tulokset korostavat tarvetta vahvistaa yrittäjyyskasvatusta erityisesti perus- ja toisen asteen koulutuksessa sekä ylläpitää tasapaino koko koulutuspolulla.

Abstraktin kirjoittaja:

Jaana Jussila / Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

9. Vastuullisesti yrittäjämäinen sertifiointi oppilaitoksessa

Vastuullisesti yrittäjämäisen sertifiointi on menetelmä, jolla arvioidaan koko organisaation yrittäjämäisyyttä. Sertifiointi pohjautuu tulevaisuuden ennakkointiin ja yhteiskunnan uudistamiseen. Yrittäjämäinen sertifiointi toimii organisaation yrittäjämäisyyden sekä koko toimintakulttuurin kehittämisen menetelmänä.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on kehittänyt ja pilotoinut sekä rakentaa parhaillaan sertifiointimenetelmää, joka on valmis vuoden 2026 syksyllä. Menetelmän yhteistyökumppaneina ovat Suomen Yrittäjät, OKKA-Säätiö sekä Hämeen ja Forssan Yrittäjäyhdistykset.

Yrittäjämäisen sertifikaatin hakeminen edellyttää organisaation tekemää itsearviointia sekä ulkoisen arvioijan eli auditoijan suorittamaa auditointia organisaatiossa.

Itsearvioinnin perusteella organisaatio tekee kehittämissuunnitelman.

Sertifikaatin myöntäminen perustuu vastuullisesti yrittäjämäisen indikaattoreihin ja niihin liittyviin sertifikaatin myöntämisperusteisiin.

Oppilaitokset voivat hakea sertifiointia mm. kestävään kehitykseen, mutta yrittäjyyteen ja yrittäjämäisyyteen ei ole Suomessa sertifiointimenetelmää. Vastuullisesti yrittäjämäinen sertifiointi on ratkaisu tähän ja sen avulla voidaan arvioida ja kehittää oppilaitoksen sekä organisaation yrittäjämäisyyttä ja toimintakulttuuria. Sertifiointimenetelmää voidaan käyttää myös julkisella sektorilla. Yrittäjämäisellä sertifioinnilla voidaan muokata ja kehittää ammattillista koulutusta yhteiskunnallisesti.

Abstraktin kirjoittaja:

Kantanen Maisa / Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu & Turun yliopisto

10. Pedagogisia ratkaisuja positiivisiin affektiivisiin oppimistuloksiin yrittäjyyskasvatuksessa

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella yrittäjyyskasvatusopettajien kokemuksia opiskelijoiden affektiivisista oppimistuloksista sekä niihin johtavista pedagogisista lähestymistavoista korkeakoulutasolla. Tunteet ovat herättäneet kiinnostusta niin yrittäjyudessa (Portocarrero ym. 2025) kuin koulutuksessa (Bachler ym. 2023), ja se on nouseva teema yhä enenevässä määrin myös yrittäjyyskasvatuksessa. Affektiiviset oppimistulokset voivat ilmetä esimerkiksi opiskelijoiden asenteiden, tunteiden, motivaation, minäpystyvyyden ja itseymmärryksen muutoksina. Tutkimuskysymys muodostuu seuraavasti: Miten opettajat kokevat opiskelijoiden affektiiviset oppimistulokset yrittäjyyskasvatuksessa korkea-asteella ja millaisilla pedagogisilla ratkaisuilla positiivisia affektiivisiä oppimistuloksia voidaan edistää?

Tutkimuksessa viitekehyksessä hyödynnetään transformatiivisen oppimisen teoriaa, joka korostaa reflektion, tunteiden ja merkityksenantojen roolia oppimisprosessissa (Mezirow 1997). Affektiivisista oppimistuloksista löytyy aiempaa laadullista tutkimusta (esim. Ilonen & Heinonen 2018). Aiemmat tutkimukset korostavat keskeisinä affektiivisiä oppimistuloksia luovina tekijöinä oppimisympäristöä, kollaboratiivista työskentelyä, haastavia tehtäviä (Arpiainen ym. 2013) ja inspiraatiota (Souitaris ym. 2017).

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla haastatteluilla seitsemältä yrittäjyyskasvatuksen opettajalta yhdestä suomalaisesta ammattikorkeakoulusta. Aineisto analysoitiin tulkitsevan fenomenologisen analyysin (IPA) avulla, jolloin tavoitteena ei ole tehdä yleistyksiä, vaan tarjota näkemyksiä siitä miten nämä opettajat tässä yhteydessä ymmärtävät oppilaidensa affektiivisiä oppimistuloksia.

Tulosten mukaan opettajat jäsentävät affektiivisiä oppimistuloksia erityisesti opiskelijoiden asenteiden ja minäkuvan muutoksina. Tiimityöskentely ja käytännönläheiset pedagogiset lähestymistavat koettiin keskeisiksi merkityksellisen oppimisen synnyttäjiksi. Riskinoton ja epävarmuuden sietokyvyn kehittyminen jäi sen sijaan vähäisemmäksi. Vastaajat korostivat liikettä epävarmuudesta merkityksellisyyteen, emotionaalisen kuormituksen ja kasvun merkitystä autenttisessa tekemisessä sekä pedagogista turvallisuutta affektiivisen oppimisen mahdollistajana. Tutkimus syventää ymmärrystä affektiivisista oppimistuloksista osana kokonaisvaltaista yrittäjyyskasvatusta ja tarjoaa käytännön näkökulmia pedagogiseen kehittämiseen korkeakoulukontekstissa.

Abstraktin kirjoittajat:

Karttunen Elina, Elo Tytti, Puumalainen Kaisu ja Sjögren Helena / LUT-yliopisto

11. Drivers of advocacy activeness in social enterprises

Enterprises can participate in several advocacy activities, such as shaping policies and standards or enhancing decision-making in their field. The aim of this study is to examine the determinants of advocacy activeness in social enterprises. The main research question is: what drives social enterprises' advocacy activeness? The study builds on the literature on social enterprises and advocacy engagement. Based on a survey of over 200 Finnish social enterprises, conducted in 2024, we analyze which characteristics and factors influence these enterprises' engagement and activeness in advocacy using regression models. The results show that factors such as specific beneficiaries (e.g., other SEs or environment) and the practice of measuring social impact are positively associated with advocacy activeness. In turn, factors like business-to-consumers (b2c) as a primary income source, are negatively associated with advocacy. This study contributes to the understanding of social enterprises' engagement in the entrepreneurship advocacy actions by showing which factors drive them to be more engaged and which enterprises are more likely to be active.

Abstraktin kirjoittajat:

Katajarinne Petri, Inkinen Eveliina / Humanistinen ammattikorkeakoulu

12. Vaikuttavaa yrittäjyyskasvatusta luoville aloille: pedagogiset innovaatiot Humanistisen ammattikorkeakoulun hankkeissa

Tämä tapaus esittelee Humanistisen ammattikorkeakoulun luovien alojen hankkeiden yrittäjyyskasvatuspedagogiikkaa kahden toisiaan täydentävän hankkeen kautta: CreaDive (2023–2026) tuki luovien alojen toimijoiden työllistymistä ja yrittäjyyttä, CreaCoop (2024–2027) puolestaan kehittää luovien alojen osuustoimintaa Varsinais-Suomessa.

Perinteiset yrittäjyyskoulutukset painottavat yritystoiminnan tiedollisten asioiden hallitsemista oman osaamisen tunnistamisen ja yhteistyön tekemisen sijaan, ja osuustoiminnan tuntemus on luovilla aloilla edelleen vähäistä. Molemmissa hankkeissa haettiin ratkaisua siihen, miten yrittäjyyskasvatuksesta tehdään osallistujaa aidosti aktivoivaa ja yhteisöllistä. Suunnittelussa hyödynnettiin käännteistä pedagogiikkaa, Banduran minäpystyvyysteoriaa, dialogimenetelmiä sekä vertaistoiminnan ja vertaisoppimisen periaatteita.

CreaDivessa viisi valmennusjaksoa (116 osallistujaa) yhdisti kaksikielisyyden, vertaisvetäjämallin, henkilökohtaiset valmennushetket ja työelämälähtöiset tehtävät kuten portfolion ja pitchauksen. CreaCoopin verkkovalmennuksissa (yli 100 osallistujaa valtakunnallisesti) käännteinen oppiminen toteutettiin ennakkomateriaalien, pienryhmäpurkujen ja vapaaehtoisen CreaCoop Cafe -keskusteluosuuden kautta, johon osallistui säännöllisesti yli puolet kurssilaisista.

CreaDivessa syntyi 12 uutta yritystä, 18 osallistujaa työllistyi alalleen ja 27 vahvisti freelancer-uraansa. CreaCoop edesauttoi neljän osuuskunnan perustamista.

Molemmissa hankkeissa palaute pedagogisesta mallista ja erityisesti vertaisoppimisesta oli erittäin positiivista. Hankkeet osoittavat, että yhteisöllisyyttä, vertaistukea ja käännteistä pedagogiikkaa yhdistävä malli soveltuu monenlaisiin luovien alojen yrittäjyyskasvatuksen konteksteihin. Osuustoiminnan valtakunnallinen kysyntä kertoo lisäksi kasvavasta tarpeesta sisällyttää osuustoimintaosaaminen vahvemmin yrittäjyyskasvatukseen.

Abstraktin kirjoittajat:

Kolho Piia / Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Korkala Hannu / Oulun ammattikorkeakoulu, Hannula Heikki / Hämeen ammattikorkeakoulu, Raappana Anu / LUT-yliopisto

13. Yrittäjyyskasvatus osana ammatillisen opettajan identiteettiä

Ammatillisen opettajan identiteetti muuttuu jatkuvasti työelämän muutoksen ja koulutusuudistusten vuoksi. Yksi keskeinen kysymys on, pitäisikö yrittäjyyskasvatusta pitää kaikkien opettajien välttämättömänä osaamisena. Yrittäjyyskasvatuksessa opettajilla on keskeinen rooli. Pedagogisesta näkökulmasta sen onnistunut toteuttaminen riippuu opettajien valinnoista ja toimista. Kolhon (2024) väitöskirjan tulokset viittaavat siihen, että yrittäjyyskasvatus on olennainen osa jokaisen ammatillisen opettajan työelämäosaamista.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan ammatillisten opettajaopiskelijoiden tulkintoja yrittäjyyskasvatuksesta sekä näkemyksiä yrittäjyyskasvatuksen pakollisuudesta osana opettajan pedagogisia opintoja. Hyödynnämme ammatillisessa opettajankoulutuksessa opiskelevilta kerättyä määrällistä kyselyaineistoa. Vastaajien kokonaismäärä on 211 ja aineiston keruu on edelleen käynnissä. Kysely on Webropol-pohjainen kysely, joka koostuu yhteensä 35 kysymyksestä. Näistä seitsemän on taustamuuttujia ja 28 Likert-asteikollisia (1–7). Lisäksi kyselyssä on kaksi avointa kysymystä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sekä Likert-muuttujia että avointen kysymysten tekstimuotoisia vastauksia.

Tutkimuksemme alustavat tulokset osoittavat, että yrittäjyyskasvatuksen asema opettajankoulutuksessa on jännitteinen, sillä yrittäjyyskasvatus nähdään sekä välttämättömänä työelämätaitona että kontekstisidonnaisena sisältönä. Yrittäjyyskasvatuksen ankkuroituminen osaksi opettajan ammatillista identiteettiä on vahvistamista vaativa prosessi, joka edellyttää sekä kiinnostuksen herättämisen että tiedollisen ymmärryksen vahvistamisen. Esityksemme tavoitteena on avata keskustelua siitä, miten ammatillisen opettajan identiteetti yrittäjyyskasvattajana rakentuu ja millaisia pedagogisia ratkaisuja tarvitaan yrittäjyyskasvatusvalmiuksien edistämiseksi opettajankoulutuksessa.

Abstraktin kirjoittajat:

Lehtonen Sanna, Teppo Leppälahti / YES ry., Nina Weckman / Laurea ammattikorkeakoulu

14. Osaamisen näkyväksi tekeminen työelämäsiirtymien tukena

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma haastaa koulutuksen ja työelämän välistä suhdetta. Samanaikaisesti työelämässä tunnistetaan osaajapulaa, vaikka yksilöiden osaaminen jää usein vaikeasti tunnistettavaksi ja sanoitettavaksi. Tässä kehittämistyössä tarkastellaan pedagogista toimintamallia, jonka tavoitteena on vahvistaa osaamisen näkyväksi tekemistä sekä tukea siirtymiä koulutuksen ja työelämän välillä.

Kehittämistyönä rakennetaan ESR+-rahoitteisessa TOTTE-hankkeessa pedagogista TOTTE-mallia, joka yhdistää osaamisperustaisen koulutuksen, työelämäpedagogiikan, yrittäjyyskasvatuksen ja ekosysteemisen yhteistyön näkökulmia. Mallin tavoitteena on vahvistaa yksilöiden työllistettävyyttä tukemalla osaamisen tunnistamista, sanoittamista ja kehittämistä suhteessa työelämän osaamistarpeisiin.

Pedagogisesti malli rakentuu neljän toisiaan täydentävän vaiheen ympärille: osaamisen tunnistaminen, osaamisen sanoittaminen, osaamisen kehittäminen sekä osaamisen yhdistäminen työelämän tarpeisiin. Keskeisenä työkaluna toimii osaamiskartta, jonka avulla tehdään näkyväksi formaalia, nonformaalia ja informaalia osaamista sekä tuetaan osaamisidentiteetin rakentumista. Yrittäjyyskasvatus näyttäytyy mallissa toimijuutta, minäpystyvyyttä, aloitteellisuutta ja mahdollisuuksien tunnistamista vahvistavana pedagogisena lähestymistapana. Samalla ekosysteeminen yhteistyö korostaa koulutuksen, työelämän ja muiden toimijoiden yhteistä vastuuta osaamisen kehittämisessä ja työelämäsiirtymien tukemisessa.

Kehittämistyö tuottaa pedagogisen mallin, jonka avulla voidaan vahvistaa osaamisen näkyvyyttä, työelämävalmiuksia ja koulutuksen vaikuttavuutta muuttuvassa työelämässä.

Abstraktin kirjoittajat:

Lehtonen Sanna / YES ry., Niemi Ronja / YES Satakunta / Prizztech Oy

15. Pelaamalla kohti toimijuutta – kokemuksia pelillisestä yrittäjyys- ja työelämäkasvatuksesta

Työpajassa tarkastellaan, miten pelillisiä ja dialogisia menetelmiä voidaan hyödyntää yrittäjyys- ja työelämäkasvatuksessa toisen asteen koulutuksessa. Työpaja perustuu ESR+-rahoitteisessa Pelaamisella oivallukseen -hankkeessa kehitteillä olevaan korttipeliin, jonka tavoitteena on vahvistaa nuorten työelämäosaamista, yrittäjyysosaamista ja toimijuutta.

Työpajan pedagoginen lähtökohta perustuu ajatukseen yrittäjyydestä toimijuutena: kykynä tehdä valintoja, tunnistaa mahdollisuuksia ja vaikuttaa omaan tulevaisuuteen. Pelillisyyttä nähdään puolestaan pedagogisena välineenä, joka mahdollistaa kokemuksellisen oppimisen, vuorovaikutuksen ja reflektion.

Työpajassa osallistujat pääsevät kokeilemaan dialogista korttipeliä pienryhmissä. Kortit sisältävät työelämään, yrittäjyyteen, talouteen, yhteistyöhön ja tulevaisuuden valintoihin liittyviä tilanteita ja kysymyksiä, joiden avulla osallistujat keskustelevalle, tekevät valintoja ja tarkastelevat erilaisia näkökulmia yhdessä muiden kanssa. Työpajassa ei korostu kilpailu tai oikeat vastaukset, vaan yhteinen keskustelu, kokemusten jakaminen ja reflektio.

Työpajan tavoitteena on vahvistaa osallistujien ymmärrystä siitä, miten pelilliset menetelmät voivat tukea yrittäjyys- ja työelämäkasvatusta pedagogisesti perustellulla tavalla. Työpaja tarjoaa osallistujille konkreettisen kokemuksen pelillisen menetelmän hyödyntämisestä sekä näkökulmia toimijuuden, osallisuuden ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen opetuksessa ja ohjauksessa.

Abstraktin kirjoittaja:

Moshnikoff Sonja / Lapin yliopisto

16. Pohjoissuomalaisten yrittäjien lapsuuden ja nuoruuden oppimis- ja koulukokemukset narratiivisissa elämäntarinoissa

“Sen lauluja laulat kenen leipää syöt”

Tässä tutkimuksessa tutkitaan pohjoissuomalaisten yrittäjien elämäntarinoita, jotka sisältävät kokemuksellista tietoa siitä, miten ja missä he ovat oppineet yrittäjämäisiä taitoja. Tutkimus selvittää, miten kokemukset – niin koulussa kuin kasvaminen pohjoisessa maaseutumaisissa yhteisöissä – ovat vaikuttaneet yrittäjyystaitoihin. Tavoitteenani on selvittää, miten yrittäjämäisiä ominaisuuksia – kuten sosiaaliset taidot, rohkeus, riskinhallinta, vastuullisuus, ongelmanratkaisukyky, yhdessä tekeminen ja oppiminen – opitaan ja miten niitä voisi opettaa opettajakoulutuksessa.

Yrittäjäkasvatus yhdistetään usein koviin arvoihin ja yksilökeskeiseen ajattelutapaan. Samaan aikaan yrittäjyys siirtyy: se on osa sosiaalista perintöä, joka siirtyy sukupolvelta toiselle niin käytäntöjen kuin arvojenkin tasolla. Aiempi tutkimus osoittaa, että yrittäjyyteen liittyvät asenteet, kuten riskinotto, aloitteellisuus ja epävarmuuden sietäminen, eivät ole yksinomaan yksilön synnynnäisiä piirteitä, vaan ne rakentuvat sosiaalisen ympäristön, perhetaustan ja kulttuuristen mallien kautta (Bird, 2014). Koulujen yrittäjyyskasvatus toteutuu vaihtelevasti, eikä se aina ota huomioon kulttuurisia erityispiirteitä. Koulu voi vahvistaa toiseuden kokemusta, mikäli kodin ja koulun välinen kulttuuri on liian kaukana toisistaan. Tutkimusaineisto muodostuu pohjoissuomalaisten, luontaiselinkeino taustaa omaavien yrittäjien elämäntarinoista.

Yrittäjien narratiiviset elämäntarinat tarjoavat virikkeitä yhteisöllisyyteen pohjautuvan ekososiaalisen sivistyksen kehittämiseen ja vastuullisen yrittäjyyskasvatuksen tukemiseen. Hyödynnän tutkimuksessani maoreiden arvoja yhteisöllisyydestä yrittäjämäisessä toiminnassa ja näin purkaakseni perinteistä "sankarillisen yksilöyrittäjän" narratiivia. Yrittäjämäisen toiminnan osa-alueet – kuten sosiaaliset taidot, rohkeus, riskinhallinta, vastuullisuus, ongelmanratkaisukyky, yhdessä tekeminen ja oppiminen.

Tutkimuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota ekososiaalisen sivistyskasityksen syntymiseen, johon kuuluu luonnonvarojen kestäväkäyttö sekä yhteisöllisyyden arvostaminen. Tutkimuksen metodologisena viitekehityksenä on pohjoissuomalaisten yrittäjien elämäntarinoista muodostava narratiivinen elämäntarinatutkimus. Tutkimus vastaa tarpeeseen tuoda esiin kestävä kehityksen näkökulmia yrittäjyyskasvatuksessa ja vahvistaa yrittäjyyskasvatuksen asemaa osana laajempaa koulutuskenttää ja se toteutetaan Pohjois-Suomessa, ei-kaupungeissa.

Abstraktin kirjoittaja:

Mylly Heli / Kainuun ammattiopisto

17. Verkostojen avulla yrittäjyyden polulle

Yrittäjyyskasvatuksen avulla voidaan tukea ammatillisen toisen asteen yrittäjyydestä kiinnostuneen opiskelijan verkoston perustamista ja kasvattamista jo opintojen aikana. Diplomityössä tutkittiin opiskelijan verkosto-osaamisen kehittymistä, tarvittavia verkostotaitoja sekä sitä, millainen verkosto tukee parhaiten opiskelijan yrittäjyysaikomusten eteenpäin viemistä. Opiskelijoiden kiinnostus yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyttä kohtaan toisella asteella on kasvanut.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentui yrittäjyyden ympärille; yrittäjyysaikomusten ja yrittäjäksi ryhtymisen kautta yleiseen yrittäjyyskasvatukseen, johtaen lopuksi ammatillisen toisen asteen yrittäjyyskasvatukseen. Nämä teemat yhdistettiin teorioihin verkostoista, verkostojen muodostumiseen ja verkostojen hyötyihin. Tutkimuskysymykset muodostettiin teoriapohjan ja kirjallisuudesta nousseiden teemojen kautta.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoiduilla haastatteluilla, joihin osallistui kaksitoista henkilöä. Haastateltavat ryhmiteltiin neljään ryhmään: yrittäjyyttä suunnitteleviin opiskelijoihin, aloittaviin yrittäjiin, kokeneisiin yrittäjiin sekä yritysneuvojiin. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, jonka avulla tunnistettiin verkosto-osaamiseen vaikuttavia tekijöitä sekä verkostojen tarjoamia hyötyjä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että erilaiset verkostot (formaalit ja epäformaalit) tuottavat yrittäjälle sekä yrittäjyyttä suunnittelevalle opiskelijalle taloudellista, ajallista, konkreettista ja henkistä hyötyä. Verkosto-osaaminen tukee yritysideoiden kehittämistä, madaltaa kynnystä yrittäjäksi ryhtymiseen ja edistää yrittäjäksi siirtymisen sujuvuutta. Erityisesti ammatillisen opettajan rooli verkosto-osaamisen kehittäjänä nousi keskeiseksi. Opettajan omat verkostot, kannustava asenne sekä monipuolisten yrittäjyyskasvatuksen pedagogisten menetelmien käyttö edistävät opiskelijan verkostotaitojen kehittymistä. Johtopäätöksenä todetaan, että verkosto-osaamisen systemaattinen tukeminen ammatillisessa koulutuksessa vahvistaa opiskelijan yrittäjyysaikomuksia ja tukee polkua kohti yrittäjyyttä.

Tutkimus tuo lisää tietoa erityisesti ammatillisen koulutuksen yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen. Tuloksia voidaan hyödyntää opetuksen suunnittelussa, opettajien täydennyskoulutuksessa sekä oppilaitosten ja työelämän välisen yhteistyön vahvistamisessa.

Abstraktin kirjoittajat:

Myrsky Tiina, Päivähonka Jenni, Männistö Sari / Keuda (Keski-Uudenmaan Koulutuskuntayhtymä)

18. Osuuskunta Yrittämö siivittää ammatilliset opiskelijat yrittäjyyteen

Keudassa toimiva osuuskunta Yrittämö luo mahdollisuudet eri alojen opiskelijoille kokeilla yrittäjämäistä toimintaa ja testata omaa liikeideaansa ohjastusti. Osuuskuntatoiminta vaatii sitoutuneen, kokeilunhaluisen ja rohkean oppilaitoksen johdon ja henkilöstön sekä selkeät sopimukset osuuskunnan ja Keudan välille. Osuuskunta on oppimisympäristö ja toiminta kerryttää suunnitellusti osaamispisteitä ja voi toimia myös näyttöympäristönä. Muutama esimerkki: Asiakaspalvelu on nykyisin osuuskuntatoimintaa, mm. hius- ja kauneusala ja pintakäsittely, jolloin opiskelijat saavat aidon kokemuksen yritystoiminnasta ja palautteiden perusteella he kokevat oppineensa monipuolisemmin kuin perinteisessä luokkaopetuksessa. Autoalan kesäkorjaamot palvelevat kesäisin asiakkaita: opiskelijat kerryttävät opintojaan, saavat kesätyön ja työkokemusta, josta heille kirjoitetaan työtodistus. Osuuskunnan kesäkorjaamo vahvistaa heidän ammatillista osaamistaan ja helpottaa siirtymistä työssäoppimisjaksoille tai oppisopimukseen. Kesällä kilometrejä kerryttää myös myyntiauto Gastrobil.

Puutarha-alan opiskelijat ovat osuuskuntatoiminnassa pisimmällä suorittaen lähes koko tutkinnon osuuskunnassa. Heillä osuuskuntatoimintaa on läpi vuoden alkaen viljelysuunnitelmista, sadonkorjuuseen ja tuotteiden myyntiin sekä kauppoihin että suoraan kuluttajille. Läheisessä yhteistyössä heidän kanssaan toimivat maatalouden ja floristiikan opiskelijat.

Miksi osuuskunta?

- opiskelijat näkevät kokonaisuuden alasta eikä vain pieniä osia/työtehtäviä
- yrittäjämäinen toiminta antaa opiskelijoille työn ilot ja surut, myös kantapään kautta
- turvallinen ympäristö kokeilla yrittäjyyttä, ei enää samoja virheitä omassa yrityksessä

Opiskelijoiden palautteita osuuskuntatoiminnasta:

- vahvistaa tiimityöskentelyä ja yhteisöllisyyttä
- saa tehdä itsenäisiä päätöksiä, oppii hallitsemaan kokonaisuuksia
- kasvattaa pitkäjänteisyyttä ja vastuunkantoa
- vaikeiden asioiden läpi kahlataan ja niistä selvittää yhdessä
- laaja kirjo työtehtäviä, laajempi kuin "normaalissa työpaikassa"
- elinkaaren näkeminen kokonaan, itseohjautuvuus kasvaa
- rohkeus tarttua asioihin kasvaa
- edistyneempi taso opiskella

Osuuskunta Yrittämö sai kunniamaininnan Vuoden 2026 osuuskuntateko-kilpailussa, jonka järjestää vuosittain osuuskuntien keskusjärjestö Pellervo. Tuomariston palautteessa korostui opiskelijoiden työelämätaitojen vahvistuminen ja yrittäjyyden kynnyksen madaltuminen sekä toiminnan mallintaminen muihin oppilaitoksiin.

Abstraktin kirjoittaja:

Oksanen Lea / LUT-yliopisto

19. Discursive Framing of Entrepreneurship Education in National Curricula: A Comparative Analysis of Finland and North Macedonia

The European Union highlights entrepreneurship education (EE) as a key component of lifelong learning, while individual countries retain responsibility for curriculum design and implementation. Despite its long-standing presence in some systems, the practical enactment of EE remains widely debated. This study examines how EE is linguistically framed and conceptually positioned in two contrasting national contexts: Finland, an early adopter, and North Macedonia, a more recent one.

The study employs qualitative document analysis informed by a discursive perspective to examine national curriculum guidelines, focusing on how language shapes the meaning and positioning of EE. The analysis identifies notable differences in framing. In Finland, EE has undergone a gradual linguistic evolution over the past three decades. Earlier curricula emphasized “participatory citizenship and entrepreneurship,” framing EE in relation to civic responsibility and social inclusion. More recent curricula adopt the expression “skills for working life and entrepreneurship,” signaling a shift toward employability and practical competencies, while maintaining a flexible, non-prescriptive approach consistent with strong teacher autonomy.

In contrast, North Macedonia adopts a more operational and implementation-oriented framing. EE is articulated through compulsory components, such as “entrepreneurship and innovation,” and emphasizes systematic implementation, teacher training, and alignment with labor-market needs. This pragmatic language reflects an education system undergoing active reform.

The study highlights how curricular language influences the interpretation and enactment of EE. While Finland demonstrates long-term development, implementation remains positive yet uneven, whereas North Macedonia’s structured and recent approach shows promising progress in supporting entrepreneurship-related competences. Findings warrant further research into curricula enactment.

Abstraktin kirjoittajat:

Peltonen Kati, Soutukorva Sari, Mukka Minna / LAB-ammattikorkeakoulu

20. Yrittäjyyttä harkitsevien, 50+ kokeneiden työntekijöiden näkökulmia yrittäjän työhyvinvointiin

Tutkimuksessa tarkastellaan, miten 50+, palkkatyössä toimineet ja yrittäjyyttä harkitsevat henkilöt jäsentävät yrittäjän (työ)hyvinvointia ennen yrittäjyyteen siirtymistä. Aiemman tutkimuksen mukaan kuormituksen ja palautumisen epätasapaino kasautuu työuran aikana ja korostuu myöhemmällä iällä, mutta myöhemmän iän yrittäjyys on toistaiseksi jäänyt vähälle huomiolle yrittäjän työhyvinvointia koskevassa tutkimuksessa (Karvonen ym., 2022). Tutkimus vastaa tähän aukkoon ja tuottaa tietoa yrittäjyyskasvatuksen ja -ohjauksen tueksi aktiivisen ikääntymisen ja pidempien työurien kontekstissa.

Tutkimuskysymykset ovat: (1) miten yrittäjähyvinvointi jäsentyy 50+ yrittäjyyttä harkitsevien näkökulmasta ja (2) millaisia haasteita, voimavaroja ja tukitarpeita näihin näkökulmiin sisältyy.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu yrittäjien hyvinvointia tarkastelemaan aiempaan tutkimukseen, jossa ilmiötä on lähestytty muun muassa työn vaatimusten ja voimavarojen mallin, minäpystyvyyden, stressiteorioiden, itseohjautuvuusteorian sekä yksilön ja ympäristön yhteensopivuuden näkökulmista (Barbosa et al., 2024). Lähestymistavat korostavat yrittäjän (työ)hyvinvoinnin moniulotteisuutta.

Tutkimusaineisto kerättiin osana ”50+ Kokeneista konkareista kestäväää yrittäjyyttä” -hanketta 21 osallistujalta kirjallisilla reflektioitehtävillä (10/2025 ja 03–04/2026) ja analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yrittäjän (työ)hyvinvointi jäsentyy erityisesti työn vaatimusten ja palautumisen tasapainona, työn merkityksellisyytenä ja yhteisöllisyytenä. Heikentävinä tekijöinä korostuivat taloudelliset ja hallinnolliset haasteet, työmäärä, sosiaalisen tuen puute ja henkilökohtaisen elämän kuormitustekijät, kun taas edistävinä tekijöinä työn organisointi, osaamisen hyödyntäminen, sosiaalinen tuki ja työn merkityksellisyys.

Tulokset laajentavat yrittäjän (työ)hyvinvointia koskevaa tutkimusta huomioimalla 50+ yrittäjyyttä harkitsevien näkökulmat ja osoittavat, että yrittäjän (työ)hyvinvointia koskevat odotukset ja huolenaiheet rakentuvat jo yrittäjyyttä harkittaessa, mikä korostaa ennaltaehkäisevän yrittäjyyskasvatuksen ja -ohjauksen merkitystä kestävä yrittäjäuran tukena.

Abstraktin kirjoittajat:

Pöllänen Elina / DIAK ammattikorkeakoulu, Poikulainen Ia / Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO

21. Kohti vaikuttavaa yrittäjyyttä – yhteiskunnallinen yrittäjyys: mitä, miksi ja miten?

Yrittäjyys voi saada alkunsa monista motiiveista, ja yhä useammin taustalla on halu vaikuttaa positiivisesti maailmaan. Erityisesti nuorilla kiinnostus kestävän kehityksen teemoihin on kasvanut (Kiilakoski 2021), ja arvot ohjaavat yritysideoiden syntyä (Nuorten yrittäjyys ja talous NYT 2025). Yhteiskunnallinen yrittäjyys tarjoaa mahdollisuuden yhdistää yhteiskunnallisesti vaikuttavien ratkaisujen tuottaminen ja kannattava liiketoiminta.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene on nostanut ammattikorkeakoulujen keskeiseksi tavoitteeksi lisätä opetussuunnitelmiinsa kestävän kehityksen osaamista (Arene 2022), minkä osaksi ymmärrys yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta myös kuuluu (European Commission n.d.; Pöllänen & Karjalainen 2023). Toisella asteella puolestaan yhteiskunnallinen yrittäjyys sisältyy uuden yrittäjyyden ammattitutkinnon osaamistavoitteisiin (Opetushallitus 2026).

Ajankohtaisuudestaan huolimatta yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen liittyvät sisällöt ovat oppilaitosten koulutustarjonnassa edelleen vähäisiä (Pöllänen & Karjalainen 2023). Liiketoimintamallin tunnettuutta tulisi lisätä osana yrittäjyyskasvatusta yhtenä varteenotettavana vaihtoehtona yritystoiminnan harjoittamiselle.

Keskeinen syy teeman vähäiseen näkyvyyteen on opettajien rajallinen ymmärrys yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä: mitä se on, miksi siihen ryhdytään ja miten sitä toteutetaan käytännössä. Nykytilanne vaatii opettajien osaamisen vahvistamista ja käytännöllisiä oppimateriaaleja (Pöllänen & Karjalainen 2025).

Yhteiskunnallisten yritysten liiketoimintaedellytysten parantaminen -hankkeessa toiselle ja korkeasteelle kehitetty opettajien materiaali vastaa tunnistettuun tarpeeseen. Käsikirja ja luontomateriaalit jäsentävät tiiviisti ja selkeästi yhteiskunnallisen yritystoiminnan erityispiirteet, merkityksen ja toimintamallit. Materiaalien vahvuus on niiden integroitavuus osaksi olemassa olevien opintojaksojen sisältöä.

Kehittämistyö edistää yrittäjyyskasvatuksen ajankohtaista uudistumista vastaamalla sekä kestävyysosaamisen vahvistamisen tarpeeseen että nuorten kasvavaan kiinnostukseen tehdä merkityksellistä työtä. Materiaalit tukevat yhteiskunnallisen yrittäjyyden käsittelyä osana yrittäjyyskasvatusta ja laajentavat näin opiskelijoiden käsitystä yrittäjyyden mahdollisuuksista vaikuttaa oman elämän lisäksi myös ympäröivään yhteiskuntaan.

Abstraktin kirjoittaja:

Raappana Anu / LUT-yliopisto

22. Guided preparation nuorten yrittäjyyden toteuttamisessa: "Tarvitsin jonkun, joka vastasi, kun kysyin"

Tarkastelen tässä esityksessä guided preparation -lähestymistavan merkitystä nuorten yrittäjyyden kehittämisessä ja myöhemmän yrittäjäuran rakentumisessa. Guided preparation viittaa ohjauksen muotoon, jossa aikuisen tietoinen ja nuoren tarpeisiin vastaava tuki mahdollistaa kokeilun, oppimisen ja päätöksenteon. Tutkimukseni perustuu 30 yrittäjän haastatteluaaineistoon. Kaikki haastatellut olivat perustaneet ensimmäisen yrityksensä nuoruudessa. He ovat aloittaneet yritystoimintaa myös aikuisina ja toimivat yrittäjinä haastatteluhetkellä. Aineisto on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin menetelmin.

Tulokset osoittavat, että aikuisen tarjoama täsmätuki on ollut ratkaisevassa roolissa nuorten yrittäjyysprosessien etenemisessä. Haastateltavat kuvasivat saaneensa tukea erityisesti kysymyksiin vastaamisen, käytännön neuvojen ja realististen vaihtoehtojen pohtimisen muodossa. Aikuisen saavutettavuus ja kyky reagoida nuoren esiin nostamiin tarpeisiin vahvistivat kokemusta osaamisesta ja kyvykkyydestä sekä loivat rohkeutta tarttua yrittäjyyteen myös epävarmoissa tilanteissa. Guided preparation näyttäytyi prosessina, joka paitsi mahdollisti toiminnan, myös kehitti nuorelle valmiuksia arvioida mahdollisuuksia, tehdä päätöksiä ja rakentaa osaamista yrittäjänä.

Tutkimus tuottaa uutta tietoa yrittäjyyskasvatuksen piirissä tapahtuvan ohjauksen laadusta ja vuorovaikutuksen merkityksestä. Lisäksi se kyseenalaistaa "kaikkea kaikille" yrittäjyyskasvatuksen mallin korostaen yksilöllisyyden merkitystä yrittäjyyskasvatuksessa. Tulosten perusteella yrittäjyyskasvatuksessa tulisi vahvistaa ohjausmalleja, jotka tarjoavat nuorelle saavutettavaa, oikea-aikaista ja käytännönläheistä tukea.

Abstraktin kirjoittaja:

Rantanen Heli / LAB-ammattikorkeakoulu

23. Kevyistä kokeiluista vaikuttavaan TKI-yhteistyöhön – oppilaitosyhteistyön rooli mikro- ja pk-yritysten innovaatiotoiminnassa

Tämän kehittämistyön tavoitteena oli vahvistaa mikro- ja pk-yritysten ja korkeakoulun välistä tutkimus, kehittämis ja innovaatiotoiminnan (TKI) yhteistyötä parantamalla opiskelijoiden harjoittelu ja opinnäytetyöpaikkojen saatavuutta sekä tunnistamalla yrityslähtöisiä osaamis- ja kehittämistarpeita TKI toiminnan tueksi. Työ toteutettiin osana EK Inno hanketta, jossa tunnistettiin selkeä kohtaanto ongelma: opiskelijat kokivat harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen löytymisen vaikeaksi, samalla kun yrityksillä oli kehittämistarpeita mutta rajalliset resurssit hyödyntää korkeakoulujen TKI ja opiskelijayhteistyötä.

Tutkimusaineiston perusteella yritysten keskeisimpinä osaamistarpeina korostuivat markkinointi ja tunnettuus, erityisesti digitaalinen näkyvyys, sekä innovaatioihin ja tuotekehitykseen liittyvät teemat. Aiemman pohjoismaisen tutkimuksen mukaan oppilaitos-yritysyhteistyön vaikuttavuus perustuu toimiviin rakenteisiin ja monipuolisiin yhteistyömuotoihin, joissa myös opiskelijayhteistyö tukee innovaatiotoiminnan kehittymistä (Sjöo & Hellström, 2019; Alpaydın & Fitjar, 2024). Näihin tarpeisiin vastattiin TKI kokeilulla, jossa elvytettiin korkeakoulussa aiemmin käytössä ollut Yammer kanava harjoittelu, opinnäytetyö ja kehittämistehtävien näkyvyyden lisäämiseksi. Kokeilu lisäsi opiskelijoiden osallistumista TKI tyyppisiin tehtäviin ja lievensi keväällä 2026 havaittua harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkojen puutetta. Tulokset osoittavat, että kevyet ja rakenteisiin integroidut TKI käytänteet voivat vahvistaa korkeakoulun alueellista vaikuttavuutta ja tukea mikro- ja pk-yritysten innovaatiotoimintaa.

Abstraktin kirjoittaja:

Rousi Arttu / Keuruun yhteiskoulu, JOPO-opetus

24. Viedään oppiminen sinne, missä sitä tarvitaan

Tämän tapauksen tarkoituksena on korostaa koulun ulkopuolisen maailman hyödyntämistä tehokkaana oppimisympäristönä sekä brändäyksen systemaattista käyttöä oppilaiden sitoutumisen, vastuullisuuden ja motivaation vahvistamisessa. Kehittämisen painopisteenä oli erityisesti oppilaiden koulukiinnittymisen vahvistaminen etsimällä ja kehittämällä yhdessä paikallisyhteisöjen ja yritysten kanssa innovatiivisia, tarvepohjaisia tuottavan oppimisen käytänteitä. Tähän tarpeeseen Keuruun JOPO-toiminnassa käytetään ”OY Minä AB” -mallia, jossa oppilaita ohjataan tarkastelemaan itseään brändinä ja oman elämänsä toimijana.

Mallin toteutuksessa paikallisilla yrityksillä ja yhteisöllä on keskeinen rooli: ne tarjoavat ohjausta, osaamisen siirtoa sekä aitoja oppimisympäristöjä, joissa korostuvat arvon ymmärtäminen, luominen sekä keskeisten työelämätaitojen oppiminen. Suunnittelua ovat ohjanneet kolme keskeistä viitekehystä: tuottava oppiminen, osallistumisen ja samaistumisen malli (J. Finn) sekä ajatus ammatillisesta yhteisöllisestä oppimisyhteisöstä (M. Fullan).

Toteutus perustuu tiiviiseen yhteistyöhön JOPO-luokan ja laajan paikallisen toimijaverkoston välillä. Opettaja toimii muutoksen fasilitaattorina, yhdistäen oppilaiden oppimisen aitoihin yhteisön tarpeisiin. Yhteisö puolestaan tuo esiin osaamisvaatimuksia ja tarjoaa oppilaille mahdollisuuksia kehittyä sekä toimia erilaisissa rooleissa. Paikallisyhteisön toimintakulttuuria pyritään ohjaamaan niin, että koulun ulkopuolisten aitojen oppimisympäristöjen ja koulun dialogi laajenisi osaksi yleisestä ymmärrystä oppimisesta. Tässä ’dialogissa’ syntyy myös uusia käytänteitä (emergenssi).

Keskeisenä tuloksena on syntynyt laajeneva oppimisyhteisö, jossa opetussuunnitelman mukainen oppiminen kytkeytyy konkreettisiin ’aidon rahan’ tilanteisiin. Luokkaa johdetaan yrittäjämäisesti, ja oppilaita kannustetaan kantamaan vastuuta yhteisestä brändistä. Tämä vahvistaa identiteettiä ja ohjaa toimintaa myös vapaa-ajalla sekä ehkäisee alisuoriutumista vahvistaen oppilaiden tulevaisuususkoa.

Jatkossa tavoitteena on vahvistaa oppilaiden koulukiinnittymistä ja toimijuutta kehittämällä yhdessä paikallisyhteisön ja yritysten kanssa innovatiivisia, tarvepohjaisia tuottavan oppimisen käytänteitä, laajentaen tämä yhteistyö koko koulua kattavaksi ja osaksi yhteistä oppimiskäsitystä, jossa oppiminen nähdään tapahtuvan siellä missä sitä tarvitaan – ei vain koulun sisällä.

Abstraktin kirjoittajat:

Ruokonen Maria, Salminen Ira / Tampereen yliopisto, Tahlo Sanna / Tampereen ammattikorkeakoulu

25. Yrittäjyys keinona ja työkaluna kestävään elämään ja toimintaan

Viiden opintopisteen suomeksi tai englanniksi opiskeltava verkkokurssi Kestävyysajattelu ja -toiminta kehitettiin osaksi Tampereen korkeakouluyhteisön yrittäjyyskasvatustiimiin HUBSin Kestävän yrittäjyyden opintokokonaisuutta. Verkkokurssi vastaa tarpeeseen tarjota käytännönläheinen ja kiinnostava opintojakso, joka kannustaa opiskelijoita omien kestävyysarvojen pohdintaan sekä yrittäjämäiseen, luovaan, aloitteelliseen ja vastuulliseen toimintaan. Opintojakso on tarjolla Tampereen korkeakouluyhteisön tutkinto- ja jatko-opiskelijoille sekä kansallisesti avoimessa koulutustarjonnassa.

Opintojakso perustuu kestävyysosaamisen eurooppalaiseen GreenComp-viitekehykseen (2022) ja etenee sen osa-alueiden mukaan: 1. Kestävyysarvojen ilmentäminen, 2. Kestävyyden monitahoisuuden hallinta, 3. Kestävien tulevaisuuksien visiointi, 4. Kestävyystoiminta. HUBS yhdistää kestävän yrittäjyyden pedagogiikassaan yrittäjyystaitojen EntreComp-viitekehystä GreenCompiin. Teorioiden yhdistäminen tarjoaa kokonaisvaltaisen viitekehyksen, jolla korkeakouluopiskelijoiden kestävyysajattelua tuetaan muuttumaan toiminnaksi (Blanck ym. 2024). Erityisesti vastuullisuuden käsite on yhdistävä silta GreenCompin ja EntreCompin välillä (Moon ym. 2022).

Opintojaksolla opiskelija tunnistaa omat kestävyYTEEN liittyvät arvonsa ja kehittää toimintaansa niiden pohjalta. Kestävään yrittäjyyteen kuuluu erottamattomasti hyvän tekeminen, oman toimijuuden vahvistaminen ja kestävyyden kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Opintojaksolla opiskelija tarkastelee omaa ajatteluaan sekä harjoittelee kestävyystoimintaa itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Opiskelija myösideoi ja konkreettisesti toteuttaa vaikuttavan kestävyysteon. Verkkokurssilla oppimateriaaleina hyödynnetään muun muassa vaikuttavia yritysesimerkkejä, YK:n kestävä kehityksen tavoitteita, Sitran materiaaleja, Donitsitalousmallia ja Saras Sarasvathyn teoriaa efektuaatiosta (2001). Niin yrittäjyydessä kuin vaikuttavien kestävyystekojen pohdinnassa auttaa siirtymä ajatuksesta ”mitä minulta puuttuu” kohti ajatusta ”mitä voin tehdä tänään sillä, mitä minulla jo on?”

Ensimmäisen lukuvuoden aikana opintojaksolle ilmoittautuneita opiskelijoita on 395 ja suorittaneita 90. Opiskelijapalaute on todella positiivista ja kannustavaa. Opiskelijat ovat löytäneet opintojakson kestävyystekojen kautta erilaisia vaikuttamismahdollisuuksia elämänsä eri konteksteissa.

Abstraktin kirjoittajat:

Römer-Paakkanen Tarja, Suonpää Maija / Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

26. AMK TKI-hankkeessa vaikuttavaa yrittäjyysvalmennusta 50+ ikäisille potentiaalisille yrittäjille

Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma Väestön ikääntyminen ja nuorempien ikäluokkien pieneneminen ovat Euroopassa työllisyyshaaste. 50+ ikäiset eurooppalaiset ovat terveitä, koulutettuja ja tutkimusten mukaan juuri he kehittävät todellisia innovaatioita ja perustavat menestyneempiä yrityksiä kuin nuoremmat.

50+ Kipinää yrittäjyyteen -valmennuksessa osallistujia ohjataan tunnistamaan osaamisensa ja ja kehittämään osaamiseensa perustuvia yritysideoita. Pilottivalmennukset toteutettiin 2025–2026 kolmessa ammattikorkeakoulussa (Haaga-Helia, LAB, Xamk). Valmennus tulee jatkossa vapaasi 2-asteen aikuiskoulutuksen ja avoimen amk:n käyttöön. Artikkelin perustuu Haaga-Helien 50+ Kipinää yrittäjyyteen pilottivalmennuksien kokemuksiin.

Tutkimuksessa selvitetään, kuinka innostuksen ja riskinoton pedagogiikka rohkaisee 50+ ikäisiä tunnistamaan oma osaaminen ja yrittäjyyden mahdollisuudet?

Tutkimuskysymykset:

- 1) Miten TKI-hanke edistää 50+ ikäisten yrittäjyyttä/rakenteellisen vaikuttavuus?
 - 2) Miten Innostuksen ja riskinoton pedagogiikka toimii 50+ ikäisille/ pedagoginen vaikuttavuus
- Viitekehys ja menetelmät Valmennuksessa sovellettiin Innostuksen ja riskinoton -pedagogiikkaa, jossa:
- Innostus=yrittäjyyden liikkeellepaneva voima.
 - Riskinotto=rohkeutta ja epävarmuuden sietämistä.
 - Uteliaisuus=halua tietää, oppia, tutkia ja etsiä tietoa.
 - Yhteisöllinen oppiminen=vuorovaikutuksessa rakennettuja yhteisiä merkityksiä ja ymmärrystä, erilaisia näkökulmia, koordinoitua, reflektointia, joista seuraa suoritus, jota kukaan ei voisi tehdä yksin.

Toimintatutkimuksen aineisto kerätään pilottivalmennuksista temaattisilla kyselyillä, anonyymeilla reflektioilla, ja ryhmä/yksilöhaastatteluilla.

Tulokset ja johtopäätökset

Innostuksen ja riskinoton pedagogiikka toimii 50+ ikäisille (teoreettinen kontribuutio). Oman osaamisen ja vahvuuksien tunnistaminen sekä niiden hyödyntäminen koettiin tärkeäksi. Yhdessä tekeminen, reflektointi ja asioiden tarkastelu eri näkökulmista inspiroi ja antoi rohkeutta viedä omaa unelmaa eteenpäin. Osallistujat oivalsivat, että keskeneräisyyden sietäminen, rohkeus ja halu oppia ovat yrittäjyyttä. Valmennus voimaannutti: Siitä sai itseluottamusta ja 'potkua tekemiseen ja oman unelman toteuttamiseen.' Pilottivalmennuksissa kehitettiin erilaisia tehtäviä, materiaaleja ja toimintatapoja, jotka kannustivat yhteisöllisyyteen ja toistensa haastamiseen (käytännön kontribuutio).

Abstraktin kirjoittaja:

Salakka Helena, Pölönen Suvi / Lahden kaupunki, Salpausselän peruskoulu

27. Kummiyritystoiminta yrittäjyyskasvatuksen kehittämisen välineenä peruskoulussa

Vuodesta 2020 lähtien Salpausselän peruskoulussa (660 oppilasta) Lahdessa on kehitetty systemaattista kummiyritystoimintaa tavoitteena vahvistaa oppilaiden työelämä- ja yrittäjyysosaamista sekä rakentaa koulun ja työelämän välistä pitkäjänteistä yhteistyötä.

Kehittämistyö käynnistyi tarpeesta tehdä yrittäjyyskasvatuksesta aiempaa käytännönläheisempää, jatkuvampaa ja osaksi koulun arkea nivoutuvaa toimintaa.

Toiminnan tavoitteena on lisätä oppilaiden ymmärrystä työelämästä, elinkeinoelämästä ja omista tulevaisuusmahdollisuuksista sekä vahvistaa osallisuutta, toimijuutta ja tulevaisuususkkoa.

Kummiyritystoiminta perustuu pitkäjänteisiin kumppanuuksiin paikallisten toimijoiden kanssa, joita ovat Kemppi, Halton, Osuuskauppa Hämeenmaa sekä Päijät-Hämeen hyvinvointialue. Näiden yhteistyökumppaneiden kautta oppilaille avautuu näkymä eri toimialoihin, ammatteihin ja työelämän muutoksiin.

Kehittämistyössä on hyödynnetty yrittäjyyskasvatuksen pedagogisia lähtökohtia, kuten kokemuksellisuutta, autenttisia oppimisympäristöjä ja yhteisöllistä oppimista.

Käytännössä yhteistyö toteutuu yritysvierailuina, koululle suuntautuvina asiantuntijapuheenvuoroina, työelämäprojekteina sekä toiminnallisina oppimiskokonaisuuksina. Keskeisiä yhteistyön muotoja ovat:

- Työelämäpaneeli 8. luokan oppilaille. Paneelissa kummiyritysten edustajat vastaavat nuorten kysymyksiin työelämän pelisäännöistä, teteistä ja kesätöistä.
- Mytech-vierailut Kempille ja Haltonille (8. luokan oppilaille yhteistyössä fysiikan opettajien kanssa). Vierailuilla tutustutaan teknologia- ja teollisuusaloihin sekä tulevaisuuden osaamistarpeisiin.
- 9. luokkalaisille työnhakukokonaisuus, jossa harjoitellaan koko työnhakuprosessia oppilaanohjauksen, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä yhteiskuntaopin opettajien yhteistyönä. Prosessi huipentuu kummiyritysten vetämiin haastatteluharjoituksiin.
- Toiminnallinen sote-alan teemapäivä 8. luokan oppilaille, jossa tutustutaan sote-alan ammatteihin ja työtehtäviin.

Kummiyritysten kanssa yhdessä kehitetty työelämäkokonaisuus on lisännyt oppilaiden työelämä tietoisuutta, vahvistanut oppilaiden työelämä taitoja ja lisännyt koulun ja paikallisen työelämän yhteistyötä.

Abstraktin kirjoittaja:

Suihkonen Satu / Stadin ammattiopisto

28. Positiivisen yrittäjyyskasvatuksen vuosi – strategiasta tekoihin ilolla, ideoilla ja toiminnalla

Helsingin kaupunkistrategiassa (2025-2029) ja Stadin ammattiopistossa yrittäjyyskasvatus on yksi strategiakauden keskeinen painopiste. Stadin AO:ssa yrittäjyyskasvatusta kehitetään monin eri tavoin: oppilaitoksen sisäisillä toimenpiteillä, ristiinopiskelun tarjonnalla, henkilökohtaistamista kehittämällä ja tiimejä sparraamalla.

Vuosi 2026 on lanseerattu Positiivisen yrittäjyyskasvatuksen vuodeksi ja vuoden alusta käyttöön otettiin yrittäjyyskasvatuksen kompetenssiportaat. Jokainen oppimisyhteisö arvioi tiimin kompetenssin suhteessa yrittäjyyskasvatukseen ja miettii millä toimenpiteillä onnistutaan etenemään seuraavalle portaalle. Oppilaitostasoisena tavoitteena on, että strategiakauden päättyessä kaikki oppimisyhteisöt ovat kahdella korkeimmalla kompetenssiportaalla.

Yrittäjyyskasvatuksen strategiaan olennaisena osana kuuluva Positiivisen yrittäjyyskasvatuksen vuosi- konsepti kehitettiin opinnäytetyönä oppilaitoksen toimeksiannosta ja se aloitettiin nykytilanteen kartoituksella. Opinnäytetyö toteutettiin toimintatutkimuksellisella lähestymistavalla palvelumuotoilun keinoin.

Kaupunkitasoista yrittäjyyskasvatusta edistetään mm. ristiinopiskelulla. StadinAO:n yrittäjyysopinnot ovat avoinna kaikille lukiolaisille ja syksyllä 2026 avataan webinaaritarjonta myös 9-luokkalaisille.

Lisäksi strategian osana kehitettiin HOKS-lomaketta siten, että opintojen alkuvaiheessa kysytään kaikilta opiskelijoilta kiinnostusta yrittäjyyteen ja/tai kokemuksia yrittäjyydestä. Näin myös yrittäjyys on entistä paremmin mukana yksilöllisiä opintopolkuja suunniteltaessa ja tarjontaa rakennettaessa.

Tavoitteena on positiivinen dominoefekti, jossa lisäämällä henkilöstön tietämystä yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnassamme, kasvaa myös innostus ideoida yrittäjyyskasvatusta edistäviä toimia ja rohkeus lähteä tarjoamaan yrittäjyysopintoja sparrauksen tuella.

Kehittämistyössä on ollut mukana StadinAO:n strategiset tiimit, oppilaitoksen johto, tietyt koulutusalat opettajineen ja opiskelijoita eri aloilta. Kehittämistyötä tehtiin yhteistyössä alueen yrittäjähdistysten kanssa ja kehittämistyötä tullaan jatkamaan koko strategiakauden ajan.

Toistaiseksi merkittävimpiä tuloksia ovat Positiivisen yrittäjyyskasvatuksen vuosi -konsepti, HOKS-lomakkeen kehittäminen, tarjonnan avaaminen lukiolle ja 9-luokkalaisille, yrittäjyysopintojen uudet avaukset aloilla ja kasvanut ymmärrys yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnassa. Kantavana voimana kehittämistyössä on ollut oppilaitoksen johdon tuki.

Abstraktin kirjoittajat:

Taijala Beata, Mannila Margit, Uusitalo Leena / Seinäjoen ammattikorkeakoulu

29. Virtuaaliyrittäjätoiminnan yksilötason vaikuttavuus korkeakoulun yrittäjyyskasvatuksessa

Virtuaaliyrittäjätoiminta on laajasti käytetty pedagoginen ratkaisu korkeakoulujen yrittäjyyskasvatuksessa. Vaikka sen tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden yrittäjämäisiä valmiuksia ja työelämäosaamista, toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan usein rakenteiden tai oppimisympäristön tasolla. Kehittämisen keskeinen ongelma on, että yksilötason vaikuttavuus eli se, mitä virtuaaliyrittäjätoiminta konkreettisesti muuttaa opiskelijan osaamisessa, toimivuudessa ja ammatillisessa kasvussa, jää usein implisiittiseksi ja vaikeasti arvioitavaksi.

Tässä kehittämispaperissa vastataan tähän ongelmaan tarkastelemalla virtuaaliyrittäjätoiminnan yksilötason vaikuttavuutta systemaattisesti ja jäsentävästi. Tarkastelu perustuu korkeakoulussa toteutetun virtuaaliyrittäjätoiminnan pedagogiseen analyysiin sekä opiskelijoiden oppimiskokemuksista, reflektiivisistä tehtävistä ja ohjausprosesseista tehtyihin havaintoihin. Lisäksi hyödynnetään opetuksen kehittämistyössä syntynyttä käytännön tietoa arviointikäytännöistä ja ohjauksen rakenteista. Paperissa esitetään ratkaisu, jossa yksilötason vaikuttavuutta hahmotetaan neljän toisiaan täydentävän ulottuvuuden kautta: osaamisen kehittyminen, toimijuus ja vastuunotto, yrittäjämäinen ajattelu sekä ammatillisen identiteetin rakentuminen.

Ratkaisumalli osoittaa, että virtuaaliyrittäjätoiminnan vaikuttavuutta voidaan vahvistaa tekemällä opiskelijan yksilöllinen oppimisprosessi näkyväksi tavoitteiden, ohjauksen ja arvioinnin keinoin. Tulokset viittaavat siihen, että hyvin rakennetussa virtuaaliyrittäjätoiminnassa opiskelijat kehittävät kykyään yhdistää teoria ja käytäntö, toimia epävarmuudessa sekä tunnistaa omaa osaamistaan ja ammatillista suuntautumistaan. Kehittämispaperi tarjoaa korkeakouluille konkreettisen, käytäntöön sovellettavan viitekehyksen virtuaaliyrittäjätoiminnan pedagogiseen kehittämiseen yksilötason vaikuttavuus edellä.

Abstraktin kirjoittajat:

Timo-Huhtala Maria, Österberg Johanna / Centria ammattikorkeakoulu

30. Vuorovaikutuksen ja tekoälyn vaikutus monimuotoistuvan yrittäjyysopetuksen kehityksessä

Järjestimme syyskuussa 2025 Valtakunnallisilla yrittäjyyskasvatus päivillä (YKTS päivät 2025 Tampere) työpajan, jossa kokosimme eri korkeakoulujen toimijoita yhteen keskustelemaan siitä, kuinka yrittäjyystaitojen kehityksen ja ajanmukaisen opetuksen voisi varmistaa toimintaympäristön nopeassa muutostahdissa.

Keskityimme kahteen teemaan: etäopetuksen ja tekoälyn vaikutukseen yrittäjyyskasvatukseen korkeakouluissa. Etäopiskelussa painottuivat negatiiviset kokemukset ja suurimpana haasteena tuotiin esille vuorovaikutuksen puute sekä se että etäopetuksen koetaan olevan persoonatonta. Etäopetuksen positiivisia vaikutuksia olivat esimerkiksi paikkariippumattomuus ja teknologian hyödyntämisen mahdollisuus. Tekoälyn vaikutukset koettiin positiivisempina ja hyötynä nähtiin tiedon omaksumiseen ja tehostamiseen vaikuttavia tekijöitä. Tekoälyn negatiivisia vaikutuksina nähtiin opiskelutapoihin liittyvät vaikutukset.

Tekoälyä voidaan hyödyntää älykkäänä apurina yrittäjyyden opettamisessa (Thottoli, Cruz & Al Abri 2025; Fox, Pittaway & Uzuegbunam 2024). Interaktiivisuuden ja vuorovaikutuksen tärkeyttä tulee korostaa etäopetuksessa (Juntunen, Tuominen, Viljaranta, Hirvonen, Toom & Niemivirta 2022) ja hyvin toteutettu etäopetus voi olla myös voimauttava kokemus (Sointu, Valtonen, Hallberg, Kankaanpää, Väisänen, Heikkinen, Saqr, Tuominen & Hirsto 2022).

Muuttuva toimintaympäristö haastaa myös yrittäjyyskasvatuksen kenttää ja uusien pedagogisten ajatusmallien ja opetuksen työkalujen avulla meidän on kyettävä vastaamaan haasteeseen ja kehittymään muutoksen mukana.

Abstraktin kirjoittaja:

Tuomala Anne-Marie / LAB-ammattikorkeakoulu

31. Päijät-Hämeen pellostä peltoon -kiertotalousmalli yrittäjyyspedagogiikan vaikuttavuuden ajurina

Kehittämistyön tavoitteena on analysoida Päijät-Hämeen pellostä peltoon -kiertotalousmallia yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta. Tarkoituksena on tunnistaa, miten kiertotalousmallia hyödynnetään myös sellaisena yrittäjyyspedagogiikan mallina, jonka avulla voidaan opettaa yrittäjyyden merkitystä yhteisötason vaikuttavuuden ja resurssiviisauden näkökulmasta.

Maakunnassa toimiva kiertotalousmalli osoittaa, miten monet toimijat ovat siirtyneet osaksi yhä tiiviimpää verkostomaista ekosysteemiä, jossa hukka muuttuu arvoksi. Yritykset ovat ottaneet erilaisia kiertotalousliiketoimintamalleja käyttöön ja samalla pyrkivät päästöttömämpään ja resurssitehokkaampaan toimintatapaan.

Kehittämistyö on toteutettu alueellisena monitoimijaisena yhteistyönä, jossa maanviljelijät, elintarviketeollisuus (Fazer, Hartwall, Senson, Viking Malt) ja energiatoimijat (Lahti Energia, Nevel) integroituvat living lab -toimintaan, jota LAB koordinoi Waste4Soil -hankkeessa. Yrittäjyyskasvatuksellisesti tämä havainnollistaa systeemistä ajattelua, jossa kestävä yrittäjyys vaatii rajapintojen ylittämistä ja yhteisöllistä vastuunkantoa ja miten yrittäjyys muuttaa muotoaan myös jo pitkään toimineissa yrityksissä samalla mahdollistaen uudenlaista yrittäjyyttä alkutuotantoon liittyen.

Teknisesti mallin pääkierto on suljettu ravinnekierto pellostä-peltoon, jossa ohra jalostuu kierron tuloksena maanparannusaineeksi takaisin viljelijän peltoon. Kokonaisuutena malli osoittaa, että yrittäjyysmäinen asenne mahdollistaa taloudellisen tehokkuuden ja ympäristövaikuttavuuden synteesin, mikä vahvistaa paikallista elinvoimaa ja huoltovarmuutta ja että suurimmissakin yrityksissä yrittäjyys on pidettävä muuntautumiskykyisenä. Lisäksi pienemmät toimijat voivat olla ratkaisijoita kestävyysasteiden toteutuksessa, kuten tässä tapauksessa maatalousyrittäjät ja heidän muodostamat allianssit.

Pedagogisesta näkökulmasta mahdollisuudet liittyvät oppimisympäristöjen laajentamiseen: malli tarjoaa konkreettisen alustan yrittäjyyskasvatukselle, jossa opiskelijat voivat ratkoa reaali maailman kestävyysasteita. Sitä voidaan jalostaa keskittyen mallin eri kohtiin ja lisäämällä yksityiskohtaista kirjallista tietoa tai tutustumalla käytännössä mallin toimintaan eri aktiviteettien osalta ml. vaikkapa laboratoriokokeet. Tämä edistää myös siirtymää kohti kiertotalousyrittäjyyskulttuuria, jossa vaikuttavuus mitataan sekä yhteisön hyvinvoinnilla ja resurssien maksimaalisella yhteisellä hyödyntämisellä.

Abstraktin kirjoittajat:

Vaara Lauri, Rakkolainen Mari / Nuorten yrittäjyys ja talous NYT

32. Yrittäjyyskasvatuksen pedagoginen viitekehys ja arviointityökalu

Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita toteutetaan yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikan kautta. Kuitenkaan yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikalle ei ole yhtä yleisesti hyväksyttyä tarkkaa määritelmää (Lackeus, 2015). Sen sijaan voimme tunnistaa yleisiä pääperiaatteita, kuten kokemuksellinen ja yhteisöllinen oppiminen, ongelmaratkaisu sekä arvonluonti (mm. Lackeus, 2015; Lackeus et al., 2013).

Yrittäjyyskasvatuksen käytännöt vaihtelevatkin paljon koulujen ja opettajien välillä (Ruskovaara & Pihkala, 2015), mikä johtaa luonnollisesti myös eroihin yrittäjyyskasvatuksen vaikuttavuudessa ja laadussa. Tämä voi osin johtua juuri siitä, että selkeitä pedagogisia raameja ja valmiita konkreettisia malleja toteutukseen on ollut vaikea löytää.

Samaan aikaan yrittäjyyskasvatuksessa opittujen taitojen merkitys on kasvanut työelämän saadessa yhä enemmän yrittäjämäisiä piirteitä. Työelämätaitoja ja yrittäjyystaitoja onkin yhä vaikeampi erottaa toisistaan. Myös nuorten kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on vahvistunut ja lähes puolet nuorista kaipaisivatkin kouluihin lisää opetusta yrittäjyydestä (mm. NYT Nuorten tulevaisuusraportti 2025). Lisäksi yrittäjyyskasvatuksessa voidaan tarttua moniin ajankohtaisiin opetuksen painopisteisiin, kuten nuorten toimijuuden, tulevaisuususkon sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiseen.

Yrittäjyyskasvatuksen merkitys ei siten ole suinkaan vähentynyt, vaan tarjolla on entistä isompaa roolia nuorten tulevaisuudennäkymien vahvistamisessa. Tämä potentiaali tulee kuitenkin pystyä lunastamaan huomioimalla uudet mahdollisuudet niin oppimistavoitteiden kuin opetusmenetelmienkin tasolla.

Tätä kehitystä vasten olemme Nuorten yrittäjyys ja talous NYTissä kehittäneet uudenlaista yhteenvedon yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikasta. Yhteenvedon tarkoitus on auttaa paitsi yrittäjyyskasvatuksen pedagogisen toteutuksen suunnittelussa myös toteutuksen myöhemmässä arvioinnissa. Haluaisimme tuoda tämän yrittäjyyskasvatuksen pedagogisen viitekehysten ja arviointityökalun vuoden 2026 Yrittäjyyskasvatuspäiville kommentoitavaksi, yhdessä kehitettäväksi sekä keskustelun herättäjäksi.

Abstraktin kirjoittajat:

Viljamaa Anmari, Tall Juha, Varamäki Elina / Seinäjoen ammattikorkeakoulu

33. Yrityksen myyntikunnostus yrittäjäyyskasvatuksessa

Omistajanvaihdokset ovat keskeinen osa yrityskannan uusiutumista, alueellisen elinvoiman säilymistä ja toimivien liiketoimintojen jatkuvuuden turvaamista. Yrityksen myyntivalmiuden, arvonmuodostuksen ja myyntiprosessin opetukseen on kuitenkin heikosti tarjolla opetusta. Tämän kehittämistyön tarkoituksena on kuvata opintojakso Yrityksen myyntikunnostus (2 op) ja tarkastella, miten se vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia ymmärtää yrityksen myyntiprosessia potentiaalisen ostajan ja rahoittajan näkökulmista.

Kehittämistyössä haettiin ratkaisua siihen, miten omistajanvaihdoksiin liittyvää asiantuntija- ja prosessiosaamista voidaan jäsentää pedagogisesti selkeäksi kokonaisuudeksi. Suunnittelussa hyödynnettiin omistajanvaihdosekosysteemin toimijalähtöistä tarkastelua, yrityksen myyntikelpoisuuden arviointia sekä aiempaa kokemusta omistajanvaihdoksiin liittyvän koulutustarjonnan kehittämisestä.

Opintojakso toteutetaan siten, että opiskelija perehtyy omistajanvaihdosekosysteemiin, arvioi yrityksen myyntikelpoisuutta siihen tarkoitetulla työkalulla, tarkastelee yrityksen arvoon vaikuttavia tekijöitä sekä analysoi yrityskaupan toteutustapoja, rahoitusta ja myyntineuvottelujen haasteita. Keskeisiä tuotoksia ovat analyysit yrityksen myyntikunnosta ja sen kehittämistarpeista.

Kehittämistyön tuloksena syntyy opintojakso, joka tekee yrityksen myyntikunnostuksesta pedagogisesti jäsentyneen ja käytäntöön kiinnittyvän oppimisteeman. Opintojakso täydentää aiempaa korkeakoulutasoisen omistajanvaihdoskoulutuksen tarjontaa.